

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Борба странака и народности

Јављено је да је Рајхсрат одложен до 19. септембра. Упоредо са тим одлагањем јавља се из Пеште, да се према изјави мађарског министра Беле Фолдеша, неће подносити мађарском сабору на решавање продужење аустроугарског споразума за нових 20 година. Као треће одлагање долази и то, што су заустављени преговори економске природе, који су вођени између Берлина и Беча.

Сва ова одлагања показују да је политичка ситуација мрачна. У Мађарској Векерле, који се у почетку трудио да придобие странке за своје изборне реформе, напустио је рад на томе, јер је одмах поремећено јединство у Влади поводом тог питања. С друге стране »Франкфуртске Новине« јављају, да ће граф Апоњи, кад се кабинет буде преставио Сабору, изјавити, да влада жели да задржи слободу акције у питању продужења споразума са Аустријом...

Али су још интересантније вести, које долазе из Аустрије. Сајдлеров други кабинет није никога задовољио. Немци су незадовољни јачим учешћем словенских елемената у Влади и нападају кабинет, да он, никаквом изјавом, никаквим прецизним програмом није изнео намере нове владе. То је и истина и отуда су све странке према Влади резервисане и хладне, а национална распра отима све више маха.

Пољаци ће тако исто слабо помоћи Влади у раду, последепања пољског клуба, а нарочито ако Дашчински успе, да групише већину од социјалиста и прогресиста. А његова намера тада би била, како се тврди, да енергично узме учешће у аустријској политици и да врши директан утицај на Владу.

Чеси су за сада од слабог утицаја на рад нове владе, јер аустријска цензура не допушта да прође ништа од чешких манифестација. Избор доктора Крамаржа за председника Чешког Националног Са-

вета, кад је готово тек изашао из затвора, значајан је. Односи Чешке према данашњој аустријској влади, још су врло много поштрени тиме, што су сви чешки пољопривредни производи отишли у Аустрију и Немачку, те је Чешка осуђена да јако трпи од оскудице у исхрани.

Опште чешко гледиште на Сајдлеров кабинет, могло би се изразити једном реченицом из изјаве председника Чешке Уније, Станека, која је изашла у »Пестер Лојду.« Он вели: Чланови Чешке Уније, којима су се придружиле и остале словенске странке, знају добро, да су Немци у мањини и да немају никаква права да владају у Аустрији над немачким народима.

На чешке нападе на Мађарску, због неиспоруке жита Аустрији, почело се одговарати у мађарској штампи. Сви листови се туже што је тако широко место дато словенима у аустријском кабинету и оптужују и министра Цеглера, да је одређени присталица Југословена. Зато они позивају аустријске Немце да енергично бране своје интересе. Али тај апел изгледа бескорисан, јер су Немци већ заузели непријатељско држање према Сајдлеровом кабинету.

Они сматрају да су слабо представљени бароном Визером, који је добар Немац, али политичар трећег реда.

Према таквом стању духова у свима странкама и народностима, може се предвидети, да ће Сајдлер тешко моћи да преживи први састајак Рајхсрата. А криза, која се буде створила његовим одласком извесно неће престављати само обичну кабинетску кризу. Раздор међу странкама даће јој карактер далеко озбиљнији.

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Лондон. — Из Њујорка јављају »Тајмс«, да је пацифистичка агитација у Чикагу, која је потпуно неуспела, проузроковала у Америци уједињење средњег и северозапад-

ног дела против подмуклих намера немачких пропагатора.

Париз. — «Матен» сазнаје, да ће нота Споразума открити Папи рђаве намере Немачке, тиме што никако не износи своје циљеве рата.

Њујорк. — Сједињене Државе почеле су преговоре са шведским предузимачима за конструкцију дрвених барака у вредности 30 милиона франка. Швајцарска се нада, да ће за овај посао добити неке уступке у житу.

Цирих. — «Берлинер Цитрунг» јавља да је турски министар морине, Демалаша, сада у гостиима код Крупа и да разгледа његову фабрику.

Атина. — Министри Папастасију и Дингас путују данас у Солун.

Атински клуб дао је 12.000 драхми као помоћ пострадалим од пожара.

ЗВЕЗДИЦЕ

Данас, на јеврејски »Дан Праштања«, нећемо да пишемо Звездице.

Гаргантуа

ИЗЈАВЕ ПОД ВИЧЕМ

Женева, 13. септ.

Познати чланак немачког социјалисте Вендела, који је изашао у »Форверцус«, и у коме се побијају бугарске претензије на Македонију, изазвао је силан утисак у Бугарској. — Страх од неког ширег објашњавања нагнао је бугарске листове, да прибегну готово комичним методима. Тако званични »Еко де Билгарис« пише:

»Поводом чланка Венделовог, који је прештампао и аустријска штампа, многе македонске вароши упутиле су меморандуме г. Радославову, у којима га уверавају, да су бугарске националности, и енергично протестују против гледишта немачкога социјализма.«

Да ли је могућно, да Бугари верују, да је и ово нека аргументација?

ПОЉСКЕ ДЕТИЈЕ

Цирих, 13. септ.

Из Кракова јављају листу »Цирихер Пост«, да пољски листови пишу, да је се пољски народни одбор обратио маршалу Хинденбургу, са захтевом да остави пољске легије у пољској краљевини. Хинденбург је одговорио, да издата наредба мора да се изврши без резерве, али да ће се за кратко време и о том питању дискутовати.

КАЈЗЕР НА ФРОНТУ

Цирих, 13. септ.

Пишу из Цириха: Кајзер је, у пратњи аустријског цара Карла, маршала Хинденбурга и немачког престолонаследника стигао на румунски фронт и одмах посетио сектор на Серету. Аустријска штампа придаје овој посети особиту важност. Тако »Наје Фраје Пресе« пише: »Кајзерова посета фронта у Румунији само је увод у нову офанзиву, којом има једном за свагда да се заврши са Румунијом и да се дође до Одесе.«

БУГАРСКА ПОСЛА

Берн, 13. септ.

Једна депеша из Софије јавља, да је Бугарска била запретила Немачкој сепаратним миром, у случају да Немачка у својем одговору Папи говори о судбини Србије и о окупираној грчкој територији.

КУБА У РАТУ

Вашингтон, 13. септ.

Пуковник Мануел Коронадо, члан кубанског сената, изјавио је, да се ствара једна велика авијатичарска јединица, са потпуном опремом, која ће се кроз кратко време понудити Француској. — Ово је прво ефективно учешће републике Кубе у рату.

АЛЗАС И ЛОРЕН

Њујорк, 13. септ.

После једног предавања г. Блументала, бившег посланика у

Интервју с Папом

Једна личност, позната врло добро у католичком свету и у дипломатији, која је била примљена скоро од стране Папине, прича у »Делија Мелу« свој разговор са Првосвештеником. Данас, када је услед интервенције за мир, интересовање за Папу и за његову политику на дневном реду, налазимо, да ће и наше читаоце занимати овај интервју, ма да, разумемо се, ипак не сматрамо да ће у питањима мира Папа бити неки особито важан фактор.

Ево тога интервјуа:

Папа, каже ова личност, примио ме је са изванредном љубавношћу. Његова Светост говорила је у почетку француски, са врло приметним талијанским нагласком; затим, у току разговора, завршили смо са тиме, што смо се служили једино италијанским језиком.

— Свети Оче, рекох му ја, долазим к вама као члан једне расе, која, као и Јевреји, нема више ни храма ни земље. Наша раса је разба-

Рајхстагу, Алзашани и Лоренци из Њу Церсеја, једногласно су усвојили ову резолуцију:

»Користимо се овом приликом, да још једном потврдимо нашу оданост према Француској и да енергично протестујемо против намере Немачке, да од Алзаса и Лорена створи аутономну војводину, у оквиру немачке царевине.

Ми са презрењем одбацујемо ту лаж и гласно изјављујемо, да једино решење питања о Алзасу и Лорену јесте, да се они просто присаједине Француској.«

НОВ ПРОНАЛАЗАК

Вашингтон, 13. септ.

Амерички »Шипинг Боард« почео је да проучава један нов тип лађе, чија је конструкција таквога система, да се лађа у пракци не може поопити. Овај брод подељен је на одељења и конструисан је тако, да може да плови још дуго, чак ако га торпед погоди и у најглавније делове.

МИХАЕЛИС И ТИРПИЦ

Цирих, 13. септ.

У Немачкој је завладало врло незгодно расположење због канцеларовог положаја. Једна депеша из Берлина јавља, да ће се његова судбина одлучити изјавом, коју ће он дати 15. септембра. Пангерманисти и стичу, као свог заменика канцелару Михаелису, адмирала фон Тирпица.

цана на све четири стране света, а наша земља је под гвозденом чизмом завојевачевом. Све су ове несреће проузроковане.....

— Чиме, сине?

— Савезом између потсмака Лутерових и припадника Мухамедових.

Папа учини само један лак, нестрпљиви покрет.

— Ви заборављате на Русе, рече ми Он.

— Русе?

— Да, Русе, настави Првосвештеник, који су се решили да добију Цариград, а то ће учинити да се продужи рат.

— Али руска окупација Цариграда неће бити апсолутна. Остале силе Споразума имаће такође своје сфере утицаја.

Папа ми даде на знање једним гестом да не жели да продужи дискусију на овом терену.

Па да видимо, сине, запита ме он изненада, шта у право желе Савезници? Какав је њихов програм? Нико, у

истини, не зна шта они хоће, нити су они и један једини пут показали и најмању жељу да конкретно формулишу своје захтеве.

— Свети Оче, програм Савезника је врло прост: осим свега другог, разоружање и уништење пруског милитаризма.

— Али и други народи такође траже разоружање, примети Бенедикт XV.

— Извесно, Свети Оче, али Пруси треба да почну. Нама је потребно да се врло добро и врло озбиљно осигурамо од поновног напада пруског милитаризма.

Затим смо говорили о Алзасу и Лорену и о Пољској.

— Савезници такође хоће, Свети Оче, обнову Елзаса и Лорена.

— То се зна, врло добро се зна, одговори Папа са једним значајним гестом. А после?

— После тога, има да дође и нова Пољска. Аустрије, таква каква је сада, има да нестане. Нови народи и нове државе имају да се подигну на њеним рушевинама. Аустро Немци биће инкорпорисани Германији, где ће ојачати против Пруске либералије и не пруске елите. Наравно, Белгија ће бити свакувана и обештећена.

— О, какав програм, повика Свети Отац, дижући очајно руке.

Затим настави:

— Ви малко заборављате Русију, сине. Руси нису никада били нежни према католицима. Опомените се, како су се они понашали према свештеницима из Лавовске дијецезе, а тако исто опомените се случаја архиепископа Сцанатицког. То су скандалозне ствари.

— Па и Немци су, не заборавите, Свети Оче, стрељали свештенике у Белгији.

Папа се мало збуни.

— Извесно, извесно, рече он. Рат производи многе ужасе.

После тога, Папа ми простим покретом руке даде знак да је аудијенција свршена, и ја изадох из библиотеке.

ПРОСЛАВА У РИМУ

Рим, 13 септ.

Приликом годишњице ослобођења Рима, 7. септембра 1870., једна импозантна поворка разних удружења и огромна гомила народа скупиле су се на Венецијанском Тргу. Г. Титони и принц Колона држали су говоре. Том приликом биле су велике патриотске манифестације. Краљ и генерал Кадорна телеграфски су одговорили на депеше, које је послао председник римске општине.

ПОТРЕБНЕ ТАЈНЕ

Лондон, 13 септ.

Из Хага јављају «Дели Мелус», да су у Холандију дошли из Немачке четрнаест лица енглеске народности. По њиховом причању, Немци пре-

дузимају најстрожије мере, да сирече, да не иду на страну весте, које се тичу сумарних. Марочито се строго забрањује свака вест, која се односи на њихове губитке.

ОДГОВОР САВЕЗНИКА

Рим, 13 септ.

Јављају из Париза: Састанак, који ће се овде одржати концем септембра, редиговаће заједнички одговор свију Савезника, изузимајући Русије и Румуније, које ће поднети засебну ноту.

ПРОТИВ ЛАЖИ

Њујорк, 13 септ.

За време једне светковине, у једној школи у Чикагу, професори су наредили ђацима да из својих историјских уџбеника искидају све листове у којима се помиње Кајзер као љубитељ мира. Ове су листове били додали агенти немачке културе

СТАРА ПРИЗНАЊА

Крф, 11 септ.

У великој дискусији, која се повела између Хермана Вендела, немачког социјалистичког посланика и Димитрија

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Води се доста жива артиљеријска борба у области Иртбиза и Краоне, као и на десној обали Мезе, на сектору Шом. Нема пешадијске акције.

Авијатика. — Француски авиони извршили су више бомбардовања у ноћ између 11 и 12 септембра, бацивши 10.000 кграма пројектила на станице: Камбре, Луксенбург, Лојгион и Дриел. Избило је више пожара над бомбардованим зградама.

Источна војска. (Извештај Штаба Источне Војске). — Ништа ново, осим повећане непријатељске активности на енглеском фронту. На осталом делу фронта непрекидна кано нада.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Адмиралитет даје објашњење, поводом депеше немачке безжичне телеграфије, која тврди да је енглески монитор бомбардујући Остенде, избацио и на катедралу неколико топовских метака, од којих је погинуло 7 а рањено 24 Белгијанаца. У том се извештају каже, да се из фотографија, које су Енглези брижљиво снимили над Остендом, одмах после бомбардовања, не види да је и катедрала оштећена. Напротив фотографије јасно показују да је покретни док потопљен а многи други радови порушени или оштећени и да је један део сумаренске базе нестало.

Извршили смо више успешних испада прошле ноћи источно од Епен и добили нешто заробљеника. Један не-

Ризова, бугарског посланика у Берлину, односно македонског питања. Вендел наводи писмо које је 20 априла 1899 године упутио кнезу Фердинанду трговачки агенат бугарски у Скопљу и које гласи:

«Велика је илузија, по томе, и велика опасност за Бугаре ако, отварајући школе и цркве, министарство Гешова мисли да може проширити бугарске успехе, који су до сада постигнути. Сва бугарска делатност у том погледу је завршена, јер, помоћу школа и цркава, ми овде нећемо моћи више ништа постићи. Све док буду владале садашње прилике, наши ће непријатељи стално добијати, чинећи тиме наш положај све мање повољним».

По тврђењу Вендела, писмо о коме је реч, јесте писмо г. Димитрија Ризова, садашњег бугарског посланика у Берлину а сина оног Ризова, који је у јеку бугарске пропаганде у Македонској области, био на челу једне депутације, која је била отишла у Београд да умоли Србију, да заштити Македонију противу разних страних пропаганди и да тамо пошаље српске књиге и учи теље. (Пресбиро.)

пријатељски покушај против нашег истакнутог положаја северо источно од Ланса одбијен је. Непријатељска артиљерија била је активна и сточно и северно од Ипра. — Непријатељски апарати летели су над обалом Јоркшајра и Ланшајра и отерани су топовима. На једну варош на обали бачене су бомбе: три жене су рањене а штета је врло мала.

Наши морински авиони бацили су велики број бомба на аеродром у Вармери. Оне су пале између ангара и постројених апарата. Истог дана наше ваздушне извиднице обориле су један непријатељски албатрос.

Децније. — Заклоњен јаком маглом, непријатељ је развио јак против напад јутрос у зору на наше положаје, на вису код Ипра и на шуму Полигон. На највећем делу фронта непријатељ је одбијен, али је на две тачке успео да, на кратко остојање, уђе у наше линије на једном уском делу.

Упорне борбе биле су цело пре подне а на подне непријатељ је развио други јак напад. Крај свих напора непријатељ није могао више напредовати а рано после подне нашим против нападом отерали смо га са положаја, на које је био дошао. Наша линија на целом фронту остала је очувана. — Велика артиљеријска активност са обе стране била је у току дана источно од Ипра.

У пркос густе магле над рововима, наши су аероплани целог дана били врло активни, помагали су нашој артиљерији и снимили многе положаје. У току дана наши су авијатичари бацили 4 тоне бомба на немачке аеродроме северно и јужно од Рулерса

и близу Камбреа, на један важан жељезнички центар код Туриса и на логоре код Ланса и Рулерса.

Оборена су три непријатељска аероплана. Пилот са једнога од ових апарата изјавио је, да је он поручник Фос, за кога се у непријатељским коминикесма каже, да је оборио велики број савезничких аероплана.

РУСКИ КОМИНИКЕ

У области Риге, јужно од друма који води из Пекове, наша одељења предузимајући напад, после једне огорчене борбе заузела су непријатељске положаје на сектору Силзема. Непријатељ је претрпео озбиљне губитке. На бојном пољу нашли смо преко 400 лешева. У тој борби заробили смо 60 војника и запленили 10 митраљеза.

РУМУНСКИ КОМИНИКЕ

Извиђање, које је у Буковини извршио потпоручник Патринов у области Златизара, шест километара од Кампелунга, са једним руским одељењем донело је заробљеника, пушка и другог ратног материјала. На осталом делу фронта артиљеријска активност и пушкарање. Непријатељ је бомбардовао жељезничку пругу између Рени и Галца. Штете није било.

ДОГАЂАЈИ

ПОШТАРИМА

Сви службеници поштанско-телеграфски (указни, неуказни, кондуктери, служитељи, чувари линија), који се налазе у борачким јединицама, а сада су државни службеници, да ми доставе: тачну своју садању адресу, чин у војсци, на каквој су служби сада, а на каквој су служби били у струци и у којој станици.

Ово нека учине одмах, у сопственом интересу. — Комесар Мин. Грађевина, Крста Поповић.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЛОНДОН. — Јављају, да је Керенски сазвао министарски савет ради договора о појачању руске оружане снаге.

ЖЕНЕВА. — «Берлинер Тагеблат» јавља, да ће идућа сесија Рајхстага, која ће почети 13 септембра бити закључена 2 октобра.

ЖЕНЕВА. — «Фосише Цајтунг» каже, да се спрема расцеп у странци хришћанских социјалиста у Бечу. Радикални део покушаће да обори председника бечке општине, доктора Вајскирхнера.

ЛОНДОН. — Из Амстердама телеграфшу, да Немачка, бојења се да ће Французи и Енглези предузети офанзиву у Фландрији у намери да узму белгијске обале, концентрише

многе и свеже труде на томе сектору.

АМСТЕРДАМ. — Немачки цивилни гувернер у Белгији, фон Сант, смењен је из непознатих разлога.

РИМ. — Поводом конференције у Берну, коју спрема друштво холандских пацифиста, одржаће се у Лондону састанак представника синдикалних организација француских, енглеских и италијанских, ради споразума о држању на тој конференцији.

ПЕТРОГРАД. — Утишак, који је добио енглески војни аташе приликом посете рускога фронта, одличан је.

БУЕНОСАЙРЕС. — Објава рата Немачкој од стране Аргентине одложена је, због одговора Немачке, у коме се не одобрава држање графа Луксбурга.

КРФ. — Комисију Америчког Црв. Крста примио је Председник Министарског Савета г. Пашић, чим је била приспела на Крф. Чланови комисије су: г.г. Потпуковник Корденко, Арнолд Сиберес, мајори Фридрих Лорд, Сиверине Бурец, Квген Крокет, поручник Јдвин Дудли, Аскел и професор Францис Сеџер. Г.г. професор Сеџер и мајори Евген Крокет и Фридрих Лорд одређени су за комесаре — делегате за Србију од стране Америчког Црвеног Крста. (Пресбиро)

ЛОНДОН. — Војни дописник британске телеграфије без жлица каже, да се британски успех може судити по отпору којим су Немци бранили своје положаје, које смо гм заузели. Немци сматрају да су високи источни од Ипра од особите важности за дефанзиву. На њима су они израдили огромне дефанзивне радове, бетонирани ред те и утврђене мајуре.

АТИНА. — Генерал Браке преставао је јуче француску војну мисију шефу грчког генералштаба. Том приликом, француски војни аташе држао је један говор, у коме је изјавио поверење, да ће се и остала грчка војска ускоро неједначити са грчком војском на фронту. — Генерал Параскевопулос одговорио је, да официри имају намеру, да што пре узму активног учешћа у рату уз славио француске војнике.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

12. септембра пушкарање и обострана артиљеријска ватра, јача у реону Кожуха.

МАЛИ ОГЛАСИ

Велика Награда. — На путу од Битоља, повезани од 11 километра, или у Солуну (Битолска улица, улица База, Кеј Пееде) пао је са аутомобила један мали кожни ручни куфер, у коме су биле ове ствари: један златан сат са српском круном са монограмом П., једна златна кутија за цигарете, два руска ордена, два италијанска ордена, једна мала икона која представља Богородицу и Христа, и гр. — Велика награда обећава се ономе који донесе ове ствари у француску војну полицију, улица Керм Ефенди 4.